

**College van Gedeputeerde Staten
statenbrief**

Aan Provinciale Staten
Statencommissie Milieu en Mobiliteit

DATUM	5-1-2021	NUMMER PS	2021MM005
DOMEIN	SLO	COMMISSIE	MME
STELLER	J. Blom	TELEFOONNUMMER	06 – 218 44 459
DOCUMENTUM NUMMER	821D0F28	PORTEFEUILLEHOUDER	Van Essen

Onderwerp Statenbrief:

Voortgang Regionale Energie Strategieën 1.0 regio's U16, Amersfoort en FoodValley en 'Route 35'

Voorgestelde behandeling:

Ter informatie.

Geachte dames en heren,

Essentie / samenvatting

Voor de PS vergadering in juni 2021 verwachten wij aan uw Staten een Statenvoorstel over de Regionale Energie Strategieën (RES) 1.0 van de regio's U16, Amersfoort en FoodValley voor te leggen. Graag informeren wij u over de voortgang in de drie RES'en sinds de besluitvorming over de concept-RES'en. Tevens informeren wij u over een besluit van het bestuur van het Interprovinciaal Overleg (IPO) over de zg. 'Route 35'. Route 35 heeft betrekking op de afspraak in het Klimaatakkoord dat IPO, de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Unie van Waterschappen (UvW) zich garant stellen voor de landelijke opgave om voor 2030 35 TWh aan duurzame elektriciteit op land op te wekken middels zon- en windenergie, inclusief 'grootschalig zon op dak'.

Inleiding

Zoals afgesproken in het Klimaatakkoord zijn er in Nederland 30 RES-regio's, waarin een regionaal aanbod voor duurzaam opgewekte elektriciteit en warmte in de periode tot 2030 wordt uitgewerkt. De afspraken over elektriciteit hebben betrekking op de inpassing en realisatie van 35 TWh (grootschalig) duurzaam opgewekte elektriciteit uit zon en wind. Afspraken over warmte betreffen de regionale structuurvisie warmte (RSW); met de RSW moet per RES-regio inzicht worden geboden in de beschikbare duurzame warmtebronnen en de warmtevraag op regionaal niveau. De RSW's zullen afgestemd moeten zijn op de gemeentelijke transvisievisies warmte die elke 5 jaar worden geactualiseerd. De RES-regio's dienen op 1 juli 2021 een RES 1.0 te hebben vastgesteld. De RES'en worden tweejaarlijks geactualiseerd.

Op 23 september 2020 hebben uw Staten besloten om: 1. in te stemmen met inzending van de ontwerp- en concept-Regionale Energie Strategieën van de U16, Regio Amersfoort en FoodValley bij het Nationaal Programma Regionale Energie Strategieën (NP RES) en 2. de benodigde inspanningen te leveren om de hoogte van de concept-boden uit deze concept-RES'en ruimtelijk mogelijk te maken. Voor de regio Amersfoort is dat bod 0,5 TWh, voor de U16 1,8 TWh en voor de FoodValley 0,75 TWh (met streven naar 1,0 TWh); voor de Utrechtse Food Valley gemeenten zal hiervoor naar verwachting een bijdrage van ca. 0,2 TWh nodig zijn. Daarnaast bevatten de drie concept-RES'en een eerste concept van de RSW.

Evenals uw Staten hebben de betreffende gemeenteraden en de dagelijks besturen van de betreffende waterschappen een besluit genomen over de concept-RES'en. De uitkomsten van de besluitvorming door raden, staten en de dagelijks besturen van de betreffende waterschappen worden, inclusief aangenomen moties en amendementen, meegenomen naar de RES 1.0. De gemeenteraad van Montfoort heeft een motie aangenomen waarin zij niet akkoord gaat met voorgelegde ontwerp RES U16. De samenwerkende gemeenten in de regio's zijn intensief bezig om in nauwe samenwerking met inwoners, andere belanghebbenden en de beheerders van het elektriciteitsnetwerk (verder: netbeheerders) in april 2021 te komen tot drie RES'en 1.0 die dan ter besluitvorming zullen worden aangeboden aan colleges en raden, Staten en Algemeen Besturen van de waterschappen.

In aanvulling op de verschillende informatiebijeenkomsten die door de RES-regio's worden georganiseerd, informeren wij u over de voortgang in de regionale processen en de rol die de provincie Utrecht daarin vervult. Tevens informeren wij u in deze brief over de voortgang in Route 35, de verdeelsystematiek die de koepels IPO, VNG en UvW gezamenlijk ontwikkelen voor het geval de Regionale Energiestrategieën (RES'en) landelijk onverhoopt niet optellen tot minimaal de nationale opgave van 35 TWh.

Voortgang RES'en op gebied van elektriciteit

Tussen de concept-RES'en en de RES 1.0 wordt veel werk verricht door gemeenten en de regionale RES-organisaties, ondersteund door de provincie Utrecht. Gemeenten zijn gestart met inwonersparticipatie, met het oog op het benoemen en/of het uitwerken van zoekgebieden voor het opwekken van duurzame energie uit zon en wind in de RES 1.0. Veel gemeenten hebben ervoor gekozen om parallel daaraan nieuwe gemeentelijke kaders op te stellen, met het oog op de inbedding van de betreffende RES in het gemeentelijk beleid. In veel gevallen wordt de inwonersparticipatie over de RES gecombineerd met participatie over de gemeentelijke beleidskaders.

Zoals u bekend is het provinciale kader voor het opwekken van duurzame energie onderdeel van de Interim Omgevingsverordening die wij op 4 september 2020 in ontwerp hebben vastgesteld en die van 22 september tot en met 2 november 2020 ter inzage heeft gelegen. Het voorstel van de Omgevingsverordening zal aan uw Staten voor de vergadering van 10 maart 2021 ter vaststelling worden voorgelegd. In de Omgevingsverordening wordt meer ruimte voor de opwek van duurzame energie geboden dan in het vigerende omgevingsbeleid, maar er zijn geen zoekgebieden of (kansrijke) locaties benoemd. Deze afwegingen moeten in het kader van de RES worden gemaakt, gevolgd door (planologische) besluitvorming over concrete initiatieven door het betreffende bevoegd gezag. 50% lokaal eigendom is een belangrijk uitgangspunt bij het realiseren van projecten met betrekking tot het opwekken van duurzame elektriciteit.

In alle regio's is de afspraak gemaakt dat gemeenten primair verantwoordelijk zijn voor de participatie met hun inwoners. Zij worden hierin ondersteund door de drie RES organisaties. De inwonersparticipatie vergt veel inspanningen en tijd van zowel de bestuurders als de gemeentelijke organisaties, die vanwege de COVID-19-pandemie langs digitale weg plaatsvindt. Ondanks de beperkingen en de korte tijdspanne zijn gemeenten zeer actief om de dialoog over het duurzaam opwekken van energie met hun inwoners te voeren. Participatie van stakeholders vindt vooral op regionaal niveau plaats. Vermeldenswaardig is dat de Regio Foodvalley heeft gekozen voor een Burgerforum. Dit is een groep mensen uit de hele regio. Het betreft inwoners met verschillende achtergronden, opleiding en leeftijden uit alle acht gemeenten. Zij doen kennis op door mee te lopen met de studieopdrachten. Dat zijn werkbijeenkomsten waar kennis opgehaald en gedeeld wordt. Twee leden van dit Burgerforum doen mee aan het regionale Stakeholderoverleg. Hier werken zij samen met alle andere partijen aan de oplossingen voor de RES. Het Burgerforum adviseert het Stakeholdersoverleg vanuit het belang van de inwoners uit de regio. Dus niet namens zichzelf. Daarom is in december een burgerraadpleging onder inwoners gestart, zodat de uitkomsten hiervan deze maand voor het Burgerforum beschikbaar komen. Dit forum kan de opgehaalde ideeën en waarden meenemen in het proces van de RES 1.0. Voor de burgerraadpleging wordt de regio ondersteund door onafhankelijke specialisten van de TU Delft en het Nederlands Platform Burgerparticipatie en Overheidsbeleid (NPBO). Meer informatie over het Burgerforum FoodValley is te vinden op de [website van RES FoodValley](#).

De RES'en moeten voldoen aan de volgende criteria: kwantiteit, ruimtelijke kwaliteit, bestuurlijk- en maatschappelijk draagvlak en systeemefficiëntie. Wij hechten daarom grote waarde aan de zorgvuldigheid die partijen in het RES-proces betrachten, om te komen tot een ruimtelijke inpassing van de kwantitatieve opgave uit de concept-boden. De provincie helpt de regionale en gemeentelijke organisaties hierin waar mogelijk, vanuit een ondersteunende rol. Zo is de provincie medefinancier van de RES-organisaties. Op het gebied van participatie heeft de training 'Regie op inwonersparticipatie' plaatsgevonden. Deze werd in opdracht van de provincie verzorgd door Twynstra & Gudde en TNO; de RES organisaties en 17 gemeenten hebben hieraan deelgenomen. Ook hebben wij een aantal instrumenten ontwikkeld, zoals een Omgevingsscan en de Blauwdruk, die het participatieproces beschrijft vanuit de rol van gemeenten en een handleiding biedt per fase. Ook bevat de Blauwdruk een overzicht van werkvormen voor participatie. Vanwege de juridische complexiteit bij het borgen van participatie-vereisten in gemeentelijke plannen, waaronder 50% lokaal eigendom, hebben wij aan gemeenten een "strippenkaart" aangeboden voor extern juridisch advies over de 'haalbaarheid' van hun voorstellen. Op verzoek van de gemeente Renswoude hebben wij een voorbeeld beleidskader ontwikkeld waarin richting gegeven wordt op het gebied van procesparticipatie, maar ook lokaal eigendom bij grootschalige energieopwekking. Dit voorbeeld is via de Energiewerkplaats online beschikbaar gemaakt voor alle gemeenten. Tevens hebben we de gemeenten Zeist, Utrechtse Heuvelrug, Woudenberg, Renswoude, Rhenen en Veenendaal, in samenwerking met de netbeheerder, geholpen in de bovenregionale verkenning van kansen voor de opwek van duurzame energie uit zon en wind langs de A12, wat nu door de regionale RES-organisaties wordt overgenomen. Wij blijven dit proces ondersteunen. Daarnaast ondersteunen wij initiatief van onderop; bijvoorbeeld door lokale energiecoöperaties te ondersteunen. De energie coöperaties uit de provincie Utrecht hebben zich eind 2020 verenigd in koepelcoöperatie Energie van Utrecht. Deze koepelcoöperatie heeft een projectenbureau opgericht, dankzij een kwartiermaker en een startsubsidie die beide mogelijk zijn gemaakt door de provincie Utrecht. De lokale energieprojecten die opgepakt worden door het projectenbureau zullen vanaf begin 2021 gebruik maken van het ontwikkelfonds voor

energiecoöperaties, waarvoor naast het Rijk ook de provincie Utrecht middelen beschikbaar stelt. De projectleiders die voor het projectenbureau aan de slag gaan zijn de afgelopen twee jaar getraind door de projectleiderspool die opgezet is door een samenwerking van de provincie Utrecht, de NMU en Energie Samen. Daarnaast hebben wij in december 2020 aan betrokken partijen en adviseurs de 'Toolkit windenergie' beschikbaar gesteld. Dit is een digitale omgeving plus een geschreven toelichting gericht op professionals, waarin kaarten uit de Ontwerp Interim Verordening samen met kaarten van beperkingen voor het realiseren van windturbines die voortvloeien uit nationale wet- en regelgeving, afkomstig van het Nationaal Programma RES bijeen zijn gebracht. De Toolkit is behulpzaam bij het uitwerken van (potentiële) zoekgebieden en locaties richting de RES 1.0 en erna.

Ook werken wij samen met de provincies Noord Holland, Zuid Holland en Noord Brabant aan een afsprakenkader voor het beoordelen van initiatieven voor duurzame opwek binnen het UNESCO-werelderfgoed nominatiegebied. Tot slot verwachten wij binnenkort een onderzoek op te leveren dat inzicht geeft in waar vliegroutes van vogels en vleermuizen naar verwachting in de provincie kunnen worden aangetroffen. Op basis daarvan kan een inschatting kan worden gemaakt van eventuele belemmeringen voor de plaatsing van windturbines. Al deze zaken kunnen door onze partners worden betrokken bij het aanwijzen en uitwerken van zoekgebieden en locaties in de RES 1.0 en daarna.

Er wordt in de drie Regionale Energiestrategieën voortgang geboekt, maar er is nog een lange, intensieve weg te gaan richting vergunningverlening van duurzame energieprojecten in 2025. Het realiseren van de concept-boden is nodig om nationale, provinciale en lokale klimaatdoelstellingen te halen. Regionale monitoring wijst uit dat er op dit moment nog onvoldoende zoeklocaties in beeld zijn bij de gemeenten om de hoogte van de concept-boden gestand te doen. De RES regio's zijn bezig om samen met gemeenten, netbeheerders, waterschappen en ons tot meer geschikte zoekgebieden te komen. Hier ligt een gezamenlijke opgave voor de samenwerkende partijen in de regio's. In de regio's helpt de provincie de overige partijen met praktisch advies en door zo goed mogelijk inzicht te bieden in de verschillende randvoorwaarden, zodat de opgave in afstemming met andere (provinciale) belangen kan worden gerealiseerd. Naast de bovengenoemde activiteiten zijn wij daartoe vertegenwoordigd in diverse bestuurlijke stuurgroepen en stakeholder overleggen en in ambtelijke werkgroepen en andere overleggen van de drie Regionale Energie Strategieën.

Voor ons staat hierbij voorop dat de drie regio's hun concept bod gestand doen en dat deze in de RES 1.0 onderbouwd zijn met voldoende concrete zoekgebieden. Bij de keuze hiervan dient rekening te worden gehouden met lokale en regionale en participatie, waar mogelijk gebruik te worden gemaakt van lokale initiatieven van inwoners en energiecoöperaties, efficiënte aansluiting op het elektriciteitsnetwerk en een vanuit regionaal perspectief zorgvuldige ruimtelijke inpassing. Ook dient er rekening te worden gehouden met mogelijke planuitval. Indien onverhoopt nog onvoldoende zoekgebieden in beeld mochten zijn, dan zullen met betrokken regio's en gemeenten nadere afspraken moeten worden gemaakt om te waarborgen dat de concept boden gestand worden gedaan. Wij verkennen de mogelijkheden hiervoor.

Route 35

De conceptboden van U16, regio Amersfoort en FoodValley geven mede invulling aan de landelijke opgave voor 30 RES-regio's van 35 TWh, zoals afgesproken in het Klimaatakkoord. De koepelorganisaties IPO, VNG en UvW hebben in het Klimaatakkoord afgesproken dat zij verantwoordelijk zijn voor een gedragen verdeelsystematiek in het geval de concept Regionale Energiestrategieën (RES'en) landelijk onverhoopt niet volledig optellen tot de nationale opgave van 35 TWh. Het bestuur van het Interprovinciaal Overleg (IPO) heeft op 19 november 2020 een besluit genomen over de inzet van deze 'Route 35'. De VNG en UvW hebben hier ook een besluit over genomen.

Het IPO bestuur heeft besloten.

1. Om een verdeelsystematiek in te zetten als blijkt dat 35 TWh niet binnen doelbereik ligt;
2. Om de Stuurgroep Route35 de opdracht te geven om de twee hoofdlijnen criteria van de verdeelsystematiek, 'elektriciteitsgebruik' en 'beschikbare ruimte', nader uit te werken en gereed te hebben op 15 maart 2021;
3. Dat, indien na analyse van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) blijkt dat 35 TWh niet binnen doelbereik ligt, eerst een proces wordt gestart om via (bestuurlijke) gesprekken met en tussen RES-regio's alsnog tot een verdeling te komen dan wel de biedingen alsnog gestand te doen ('zachte' kant Route 35) alvorens het IPO bestuur al dan niet besluit om op 15 maart de verdeelsystematiek in te zetten.

Het totale concept bod van alle RES-regio's telt op tot boven de 50 TWh. Uitgaande van de hoogte van de concept boden van U16, Regio Amersfoort en FoodValley verwachten wij dat de analyse van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) van alle RES'en die op 1 februari 2021 verschijnt, niet leidt tot een restopgave voor de regio's U16, Regio Amersfoort en FoodValley.

Voortgang RES'en op gebied van warmte

Met de Regionale Structuur Warmte (RSW) moet per RES inzicht worden geboden in de beschikbare duurzame warmtebronnen en de warmtevraag op regionaal niveau. Ten behoeve van de RSW zijn onderzoeken uitgevoerd naar de bronnen voor warmte. Op die locaties waar het gaat om de relatief grotere bronnen (geothermie, aquathermie en biogas) wordt vanuit het programma Energietransitie expertise geleverd. Voor diverse bronnen

lopen op dit moment potentieonderzoeken (aquathermie, geothermie, biogas) voor de gehele provincie. De resultaten hiervan zijn naar verwachting in het voorjaar van 2021, met uitzondering van geothermie, beschikbaar. De resultaten dienen tevens als input voor de RSW.

Vervolprocedure / voortgang

Op dit moment wordt in de drie RES-regio hard gewerkt om de boden uit de concept RES'sen zo goed mogelijk te onderbouwen. De provincie faciliteert hierin. Wij houden er rekening mee dat er in de RES'en 1.0 geen definitieve afweging gemaakt kan worden ten aanzien van alle concrete locaties en dat de concretisering overwegend in de vorm van zoekgebieden zal plaatsvinden. De [Handreiking RES versie 1.1](#)¹ van het Nationaal Programma biedt deze mogelijkheid. Bij de besluitvorming over de RES'en 1.0 zullen ook afspraken moeten worden gemaakt over het vervolgtraject, inclusief planning en de provinciale betrokkenheid daarbij. In de drie RES'en zijn gemeenten primair verantwoordelijk voor het aanwijzen en uitwerken van zoekgebieden, inclusief participatie. De provincie vervult hierin een faciliterende rol. De RES 1.0 kan aanleiding geven om in het vervolg naar RES 2.0 vanuit de provincie op onderdelen een actievere rol te vervullen. Te denken valt aan het samen met onze partners in de RES'en -met name gemeenten- uitwerken van bovenlokale windclusters.

Wij blijven ons onverminderd inspannen om de RES-organisaties en gemeenten te ondersteunen om tot een uitgewerkte RES 1.0 te komen, die is gericht op het gestand doen van de concept-boden uit de concept-RES. Voordat RES 1.0 gereed is zullen wij voor uw Staten een informatiesessie over de RES'en organiseren, waarin wij onder andere aandacht zullen besteden aan de participatie met betrekking tot de RES'en.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen

---

¹ Nationaal Programma RES. (2019). Handreiking 1.1 Handreiking voor regio's ten behoeve van het opstellen van een Regionale Energiestrategie. Geraadpleegd van https://www.regionale-energiestrategie.nl/bibliotheek/res++media/downloads_getfilem.aspx?id=1125851&forcedownload=true